

Stamming i barnehagen

Barnehagelærerutdanning

Hvem er vi?

NIFS

Norsk interesseforening
for stamming og løpsk tale

for stamming og løpsk tale

Hvem er vi?

Martin Aasen Wright (40)

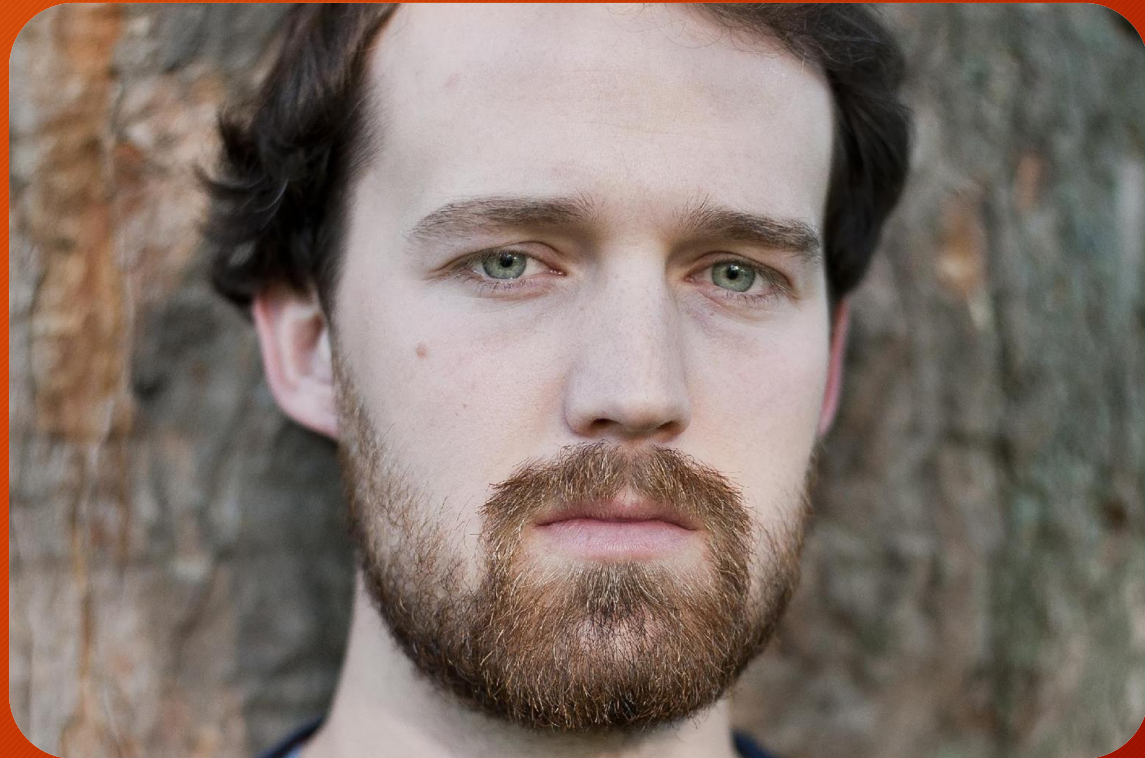
- ✓ Styreleder, NIFS
- ✓ Trosset stammingen hele livet
- ✓ Logopedbehandling barne- og ungdomsskolen og som voksen
- ✓ McGuire-programmet
- ✓ «Mange som ikke stammer vet ikke hva stamming er og blir usikre når de snakker med folk som stammer. Vi som stammer må ta kampen selv for å bedre vår egen livssituasjon»
- ✓ www.etlivmedstamming.com

Hvem er vi?

Jon-Øivind Finbråten (25)

- Nestleder, NIFS
- Utdannet lektor fra NTNU V16
- Logopedstudent UiO
- Tradisjonell logopedbehandling fra 3. klasse
- Stammen varierer fra dag til dag, situasjon til situasjon.

Informasjonsbrosjyrer

Brosjyrer til barnehager og skoler.
Budsjett ca. 250.000 kroner (totalt) fra Bufdir og Udir.
Prosjektgruppe:

- Martin Aasen Wright, styreleder i NIFS, journalist
- Jon-Øivind Finbråten, nestleder i NIFS, lektor
- Tommy Olsen, styremedlem i NIFS, logoped
- Wenche Elsebutangen, logoped

Barnehagebrosjyre, skolebrosjyre og folder.
Til PPT-kontorer, barnehager, skoler og Helseinfo AS.
Foredrag for studenter.
Medieomtale og -intervjuer.

Kampsaker i 40 år

Stiftet 24. oktober 1976, med 26 medlemmer, Halmrast skole, Oppland.

40-årsjubileum 21.-23. oktober 2016, med 470 medlemmer, Trondheim.

Saker:

1. Informasjon og åpenhet
2. Logopedbehandling
3. Barnehager og skoler
4. Arbeidslivet
5. Rekruttere medlemmer

www.stamming.no

Facebook «stamming»

Internasjonale stammedagen 2016

DEBATT

TIRSDAG 18. OKTOBER 2016 | FREDRIKSSTAD BLA

DEBATT

Følg debatten og skriv egne innlegg på: f-b.no/debatt eller send mail til debatt@f-b.no

Bli med i debatten
Leserbrev bør være korte, og aldri mer enn 3000 tegn inkludert mellomrom. Kronikker skal helst være 4000 tegn inkludert mellomrom.
Vi forbeholder oss retten til å redigere både i tekst og tittel.
Gå til: f-b.no/vis/skrivinnlegg eller send til debatt@f-b.no

De merker selv at de ikke snakker som andre barn, og får en følelse av å være annerledes og utenfor

Kronikk

BØRJE LOFTSKJÆR
Styremedlem i Norsk interesseforening for stamme (NIFS), Fredrikstad

Om et barn i barnehagealder sier tegn til stamme, er det avgjørende med tidlig hjelp hos logoped. Mer kunnskap til barnehageansatte vil kunne hjelpe mange barn i en slik barnehagealder.

På barnehagealderstudiet får studentene undervisning i å hjelpe barn.

MERKER AT DE IKKE SNAKKER SOM ANDRE BARN - Mange barnehageansatte tar feil når de barn som stammer...

46

lørdag

ROMSDALS BUDSTIKKE | Lørdag 22. oktober 2016

Hva kan barnehageansatte om stamme?

DEBATT

Monica Juliebø
Styremedlem i
Norsk interesseforening for stamme (NIFS)

krav på. De møter barnehageansatte som er avvisende til å hjelpe, da de barnehageansatte mener at det ikke er behov fordi «barna vil vokse det av seg». Dette strider mot logopedenes grunnprinsipp om at tidlig innsats er det viktigste, og ikke minst strider det mot lovverket ved ikke å ta hensyn til barnehageforeldrenes mening. Tilbudet om spesialpedagogisk hjelp skal utformes i samarbeid med barnet og dets foreldre, og det skal legges stor vekt på deres syn, ifølge barnehage-loven § 9-b.

JOLEN 2016
EIER: LEVI BY BORGES ELM | HØJBE PÅNORHØR
RØTNER OG BØRJE LOFTSKJÆR | OG DET AKTIVITET
NORSK INTERESSEFORENING FOR STAMME
KONTAKT: 02322 1111 | WWW.NIFS.NO

LØRDAG 22. OKTOBER 2016 TRØNDER-AVISA

31

Debatt

Det er Trønder-Avisas sider for leserbrev og debatt. Innlegg bør ikke overskride 3000 tegn, og replikker bør som hovedregel ikke være lenger enn innlegg det responderes på. Vi tilstreber en åpen og fri debatt, og oppfordrer derfor alle debattanter til å undertegne med fullt navn. Anonyme innlegg kan bli refusert uten ytterligere begrunnelse eller beskjed. Alle manus sendes: redaksjonen@t-a.no. Vi forbeholder oss retten til å publisere alle innsendte innlegg digitalt, uten å innhente ytterligere tillatelse fra forfatter.

● **Innlegg.** 22. oktober. Den internasjonale stammedagen.

Hva kan barnehagen om stamme?

Hva vet DU om stamming?

Kunnskap?
Kjenner du noen?
Voksne? Barn?
Snakk med
sidemannen!

Hva er stamming?

Synlig primærstamming:

Re-re-repetisjoner

Fffffforlengelser

.....B..b...lokkeringer

Sekundærstamming/atferd:

Gestikuleringer

Unngåelse - skjult stamming

Fyllord

«Stotring» skal ikke brukes

- Synonymt med den stammingen som ikke vedvarte?
 - Ikke så lett å skille
 - Etterpåklokskap som brukes forut sin tid?
- Uklar betydning
- Et foreldet begrep
- Hindrer henvisning til logoped
- “NORMAL IKKE-FLYT”

Årsaker til stamming

Fysiologi

- Gener, nevrologi
- Familiehistorikk

Miljø

- Mobbing
- Språklige miljøet

Språklig utvikling

- Tidspress
- Forsinket språklig utvikling eller viderekommet språklig utvikling
- Høyere forekomst av språklydvansker

Psykologi

- Barnets egen reaksjon på stammingen
- Miljøets reaksjon på stammingen

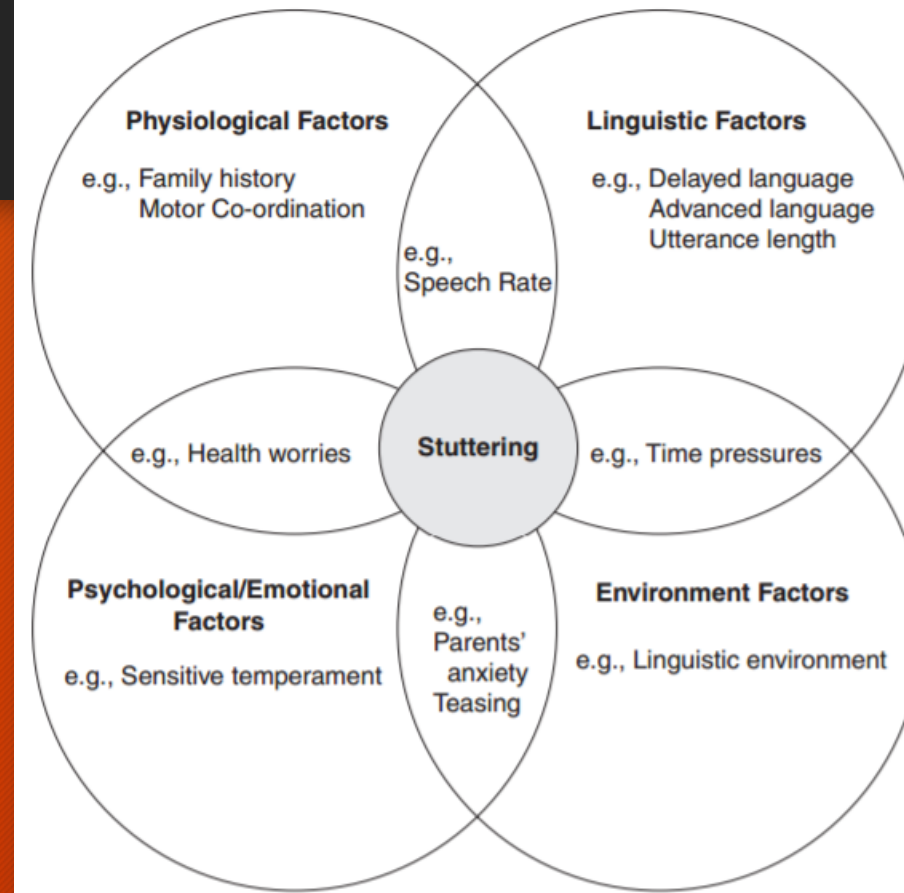

Figure 5.1. The Palin Centre Multifactorial Framework.

- Ca 10 % av alle barnehagebarn har en periode med stamming
- 1/10 har vedvarende stamming - ca 90 % vokser det av seg.
- Forholdet mellom menn/kvinner er 4:1

Linn S. Guttormsen, stipendiat UiO

“Negativ evaluering av egen tale kan hemme talen fordi barnet kan unngå å snakke i spesifikke situasjoner eller med noen personer. Det antas også at barna som er mer negative til egen tale, vil være mer ansente i kommunikasjonsituasjoner, noe som kan føre til mer stamming.”

Treåringer som stammer er kritiske til hvordan de snakker

Den negative vurderingen av hvordan de selv snakker, kan forverre stammingen for barn helt ned til tre år.

Marika Vartun
webredaktør

Universitetet i Oslo

Aina Rødal
kommunikasjonsrådgiver

9.10 2015 05:00

Henvisningsproblematikk

NIFS har i flere år fått tilbakemelding fra foreldre som har opplevd å:

- ikke få hjelp av barnehagen til å skaffe logoped.
- blitt fortalt at «nei, dette er stotring».
- «slikt går over».
- «det er bare en fase».
- «vi syns ikke noe om den logopeden og det han ville at vi skulle gjøre».

Konsekvenser:

- barnet får senere hjelp, kan føre til vedvarende stamming.
- foreldrene må kjempe en unødvendig kamp for å bli hørt.
- får konsekvenser for samarbeidet mellom de ulike partene.

Fra foreldregruppaa på Facebook

Jeg er helt ny her i gruppa og har en gutt på 6 år som til tider har store problemer med å få sagt det han skal si. Barnehagen fikk inn logoped til en annen gutt som var vesentlig hardere rammet enn vår gutt, men som de sa (litt oppgitt) så hadde logopeden få konkrete tips/øvelser enn hva du nevner, Liv, og det ble derfor ikke anbefalt å følge dette opp med vår sønn. Vi prøver å følge det du skriver som best vi kan, men føler ikke det hjelper i det hele tatt. Har din sønns logoped mer konkrete øvelser enn det dere skal følge i hverdagen? Lurer på om vi må prøve å finne en annen??

Ta kontakt med PPT å snakke med dem, eventuelt kan du snakke med barnehagen å få dem til å sende henvisning sammen med deg. Vis det er en grei barnehage gjør dem det. Men med min erfaring er det ikke bestandig dem hjelper med det. Da må man gå andre veier. Du kan godt kontakte meg på pm vis det er noe du trenger hjelp/råd til 😊 Jeg har vært gjennom den litt vanskelige veien til å få hjelp så jeg har sikkert noen tips å komme med 😊

Like · Reply · 1

Hei Det er tøft å Ein dag innså at ungen din stammer og ikkje ane kva ein skal gjere! Eg var der sjølv i januar i fjor. Dagen etter at eg innsåg at sønnen min stamma ringte eg helsesøster. Ho ringte rett til ppt og samme ettermiddag fekk eg telefon fra logoped som snakka med meg i ein halvttime, dagen etter fekk eg nokre skriv og råd i posten og veka etter møtte ho oss og barnehagen i barnehagen. Der understreka ho viktigheten av å komme raskt i gang med tiltak. Før det fekk eskalere. Det var grunnen til at ho kom før 'papirmølla' var ferdig. Kan ta litt tid før du får vedtak på at du har rett til hjelp når det skal gjennom systemet. Vi var nok veldig heldige! Vi fekk mellom anna desse råda som vi har prøvd å følge: Ta med tempo når du snakker (veldig vanskeleg og vi fekk mange rare blikk fra andre). Ikkje still spørsmål som krev meir enn ja/nei. Få barnehagen til å skrive litt om kva jenta di har gjort i barnehagen kvar dag slik at du kan snakke med ho om det uten å måtte stille spørsmål. Unngå for mykje aktiviteter eller ting som skaper stress. Dei første mnd førte eg logg kvar dag for å sjå kva som trigga stamming og kva som hjalp. Tegna ein graf med timane for dagen vannrett og kor gale stamminga var loddrett. Og så skreiv eg nokre korte kommentarer om kva vi hadde gjort den dagen og nokre kjennetegn for korleis språket hadde vore den dagen. På denne måten var det lettare å sjå kva ting vi burde gjere meir og mindre av. Send meg gjerne ein PM om du har lyst på meir råd eller berre dele bekymring med ei som har vore gjennom den første tida. For vår del har tiltaka vi og barnehagen har gjort vore til stor hjelp og han stammer lite no. Han er allikevel utydeleg og snakker rotete, så vi er i ein fase der vi lurer på om han kanskje kan ha løpsk tale. Lykke til!

kan ha løpsk tale. Lykke til!

nytte og snakker rotete, så vi er i ein fase der vi lurer på om han kanskje kan ha løpsk tale. Lykke til!

Rettskilder

Lov om barnehager (barnehageloven)

☰ Innholdsfortegnelse ▾

🔒 Lovens forskrifter

🔗 Lover

🔗 Stortingsvedtak

⚠️ Sentrale forskrifter

🔗 Lokale forskrifter

🔗 Norsk Lovtidend

🔗 Dommer

🔗 Statens personalhåndbok

🔗 Traktater

Lov om barnehager (barnehageloven).

Dato	LOV-2005-06-17-64
Departement	Kunnskapsdepartementet
Sist endret	LOV-2016-06-17-65 fra 01.08.2016, LOV-2016-06-17-66 fra 01.08.2016
Publisert	I 2005 hefte 8
Ikraftredelse	01.01.2006
Endrer	LOV-1995-05-05-19
Kunngjort	17.06.2005
Korttittel	Barnehageloven - bhl.

Kapitteloversikt:[Kapittel I. Barnehagens formål og innhold \(§§ 1 - 2\)](#)[Kapittel II. Barns og foreldres medvirkning \(§§ 3 - 5\)](#)[Kapittel III. Godkjenningsplikt og oppgavefordeling \(§§ 6 - 9 b\)](#)[Kapittel IV. Barnehagemyndighetens generelle oppgaver mv. \(§§ 10 - 16 a\)](#)[Kapittel V. Personalet \(§§ 17 - 19\)](#)[Kapittel V A. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m. \(§§ 19 a - 19 h\)](#)[Kapittel VI. Forskjellige bestemmelser \(§§ 20 - 25\)](#)[Kapittel VII. Ikraftredelse og endringer i andre lover \(§26\)](#)

Lov om barnehager (barnehageloven). DEL I

Kapittel V A. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.

§ 19 a. *Rett til spesialpedagogisk hjelp*

- Barn under opplæringspliktig alder har rett til spesialpedagogisk hjelp **dersom de har særlige behov for det.** Dette gjelder uavhengig av om de går i barnehage.
- Formålet med spesialpedagogisk hjelp er å gi barn tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring av for eksempel **språklige og sosiale ferdigheter.**

Lov om barnehager (barnehageloven). DEL II

Kapittel V A. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.

§ 19 a. *Rett til spesialpedagogisk hjelp*

- Spesialpedagogisk hjelp kan gis til barnet individuelt eller i gruppe. Hjelpen skal omfatte tilbud om foreldrerådgivning.
- Kommunen skal oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp for barn bosatt i kommunen.

Lov om barnehager (barnehageloven). DEL III

Kapittel V A. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.

§ 19 b. *Samarbeid med barnets foreldre*

- Før det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering og fattet vedtak om spesialpedagogisk hjelp, skal det innhentes samtykke fra barnets foreldre. Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før det fattes vedtak.
- Tilbudet om spesialpedagogisk hjelp skal så langt som mulig utformes i samarbeid med barnet og barnets foreldre, og det skal legges stor vekt på deres syn.

Lov om barnehager (barnehageloven). DEL III

Kapittel V A. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.

§ 19 c. *Pedagogisk-psykologisk tjeneste*

- Kommunens pedagogisk-psykologiske tjeneste er sakkyndig instans i saker om spesialpedagogisk hjelp. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet lovpålagte sakkyndige vurderinger.
- Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal bistå barnehagen i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å tilrettelegge barnehagetilbudet for barn med særlige behov.

Lov om barnehager (barnehageloven). DEL IV

Kapittel V A. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.

§ 19 g. *Barn med nedsatt funksjonsevne*

- Kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.
- Kommunen fatter vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne.

Spesialpedagogiske tiltakskjeden - veien til logopedhjelp

1. Barnet viser tegn til stamming
 2. Kommunen/barnehagen/foresatte tar kontakt med PPT
 3. PPT foretar en sakkyndig vurdering. Kan innhente hjelp fra logoped (§ 19 c, d)
 4. Kommunen fatter vedtak/gir avslag (19 e)
 5. Får logopedhjelp av kommunen
- Får avslagsbrev fordi de ikke har logoped/kapasitet
- Offentlig ansatt logoped / kommunen leier inn privat logoped
- Trenger legeattest som sendes til Helfo - får vedtak om privatpraktiserende logoped (folketrygdloven §5-10)
-
- ```
graph TD; 1[1. Barnet viser tegn til stamming] --> 2[2. Kommunen/barnehagen/foresatte tar kontakt med PPT]; 2 --> 3[3. PPT foretar en sakkyndig vurdering. Kan innhente hjelp fra logoped (§ 19 c, d)]; 3 --> 4[4. Kommunen fatter vedtak/gir avslag (19 e)]; 4 --> 5a[5. Får logopedhjelp av kommunen]; 4 --> 5b[Får avslagsbrev fordi de ikke har logoped/kapasitet]; 5a --> 6[Offentlig ansatt logoped / kommunen leier inn privat logoped]; 5b --> 7[Trenger legeattest som sendes til Helfo - får vedtak om privatpraktiserende logoped (folketrygdloven §5-10)];
```



# Deres rolle:

Foreldre kommer ofte til barnehagen for å be om hjelp

- Lytt, samarbeid, uansett hvor trivielt det virker

Foreldre kan egentlig gå rett til kommunen/PPT for utredning

- Avhenger av praksis i den enkelte kommune
- Noen plasser kan man bare ringe kommuneløpelen og be om time!



<http://barnehage.no/globalassets/illustrasjoner/01-barn-med-voksen/barnehagelarer-forming.jpg?width=800&slimmage=true>

# Hva kan barnehagen gjøre for barn som stammer?

1. Rådfør med en logoped hvilke tiltak som kan settes inn for det enkelte barn.
2. Senke de språklige kravene - språkgrupper
3. Være en god kommunikasjonsmodell:
  - Tålmodighet
  - Unngå å avbryte, gi barnet tid til å snakke ferdig
  - Ha øyekontakt og fokus på barnet i samspill
  - Ha en god rutine på hvem sin tur det er til å snakke under samtalen
  - Legg inn pauser mens du snakker, da dette kan gi en roligere kommunikasjonsituasjon og roligere taletempo

Min sønn har hatt veldig god hjelp av å ha litt alenetid hver dag (cirka 30 minutter) med spesialpedagogen i barnehagen. Det har hjulpet mye mer enn logopeden egentlig. De har kalt det språkgruppe, og han har av og til vært alene, og av og til sammen med ett eller to andre barn. Tror egentlig ikke de har gjort noe annet enn å tegne, spille spill og snakke. Poenget er at barnet som stammer skal slippe å skynde seg for å få sagt noe hvert fall den halvtimen.



# Samarbeid mellom logoped, barnehagepersonell og foreldre

- Barnehagepersonell en enorm ressurs!
  - Barnets nest viktigste personer i oppveksten
- Observere barnets interaksjon med andre
- Observere barnets reaksjon på stammingen
- Ha dialog med foreldre og logoped om utviklingen
- Arbeide med holdninger blant andre barn
  - Vi er alle forskjellige
  - Normalisere stammingen
    - Hoppe på ord etc
    - Stoppe opp litt
- Logopedbehandling i Norge er under endring
  - Mer evidensbasert forskning - praksisbasert forskning
  - Ulike behandlingsprogram med barnehagen som en viktig partner



# Eksempelhistorier fra barnehagen

*“Min sønn er stammer og han stammet fra han begynte å snakke. Det ble ikke observert som et problem i barnehagen, rett og slett fordi han ikke snakket særlig der ... De syntes derimot han var en veldig høflig, rolig og stille gutt som var veldig flink til å spise variert pålegg på brødskiva til lunsj! Da jeg fikk høre at de lærte barna god bordskikk ved å si «kan du være så snill å sende meg leverposteien», hvis de hadde lyst på leverpostei, og den stod utenfor rekkevidde, skjønte jeg fort hvorfor han spiste variert... Ved nærmere undersøkelse spiste han alltid det som stod innenfor rekkevidde... Det er sårt å tenke på i ettertid at gode intensjoner fra barnehagens side om innlæring av bordskikk, var et for høyt hinder å forsere for min sønn. Han utviklet raskt egne teknikker for å komme videre når talen stoppet opp, klappet seg på låret eller dunket i bordet. Vi varslet tidlig i barnehagen, men fikk ikke profesjonell hjelp før han gikk i tredje eller fjerde klasse”*

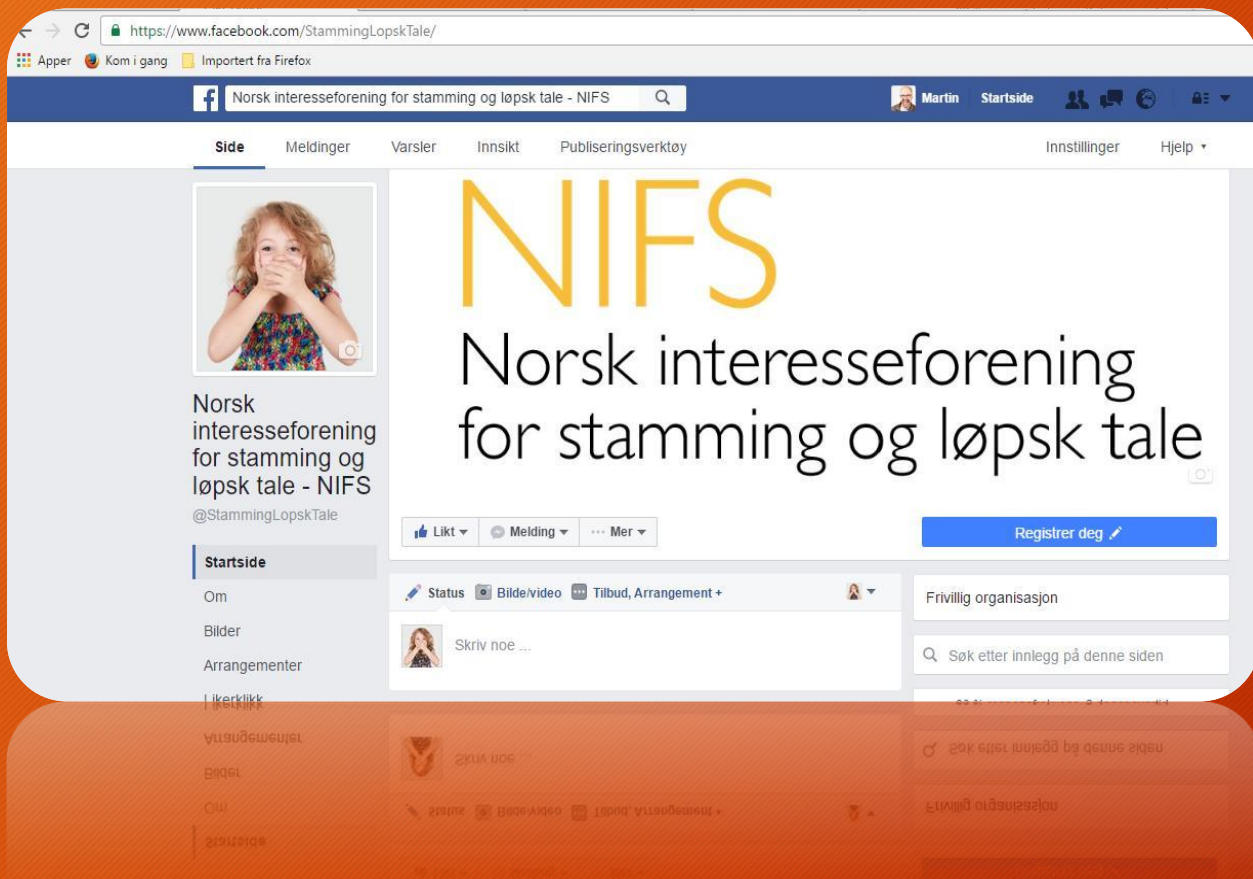
Ønsker gjerne å bidra til din studie hvis det er av interesse. Har en gutt på 3,5 år som nylig har begynt å stamme. Dette påvirker han hverdag enormt, spesielt i bhg, der han i en periode har sluttet å prate helt og unngår å leke med andre for å slippe å prate...





Spørsmål?

# Kontaktinformasjon



Nettside: [www.stamming.no](http://www.stamming.no)  
Epost: [post@stamming.no](mailto:post@stamming.no)  
Facebook / Twitter / YouTube:  
søk på «stamming»

Del-del-del!



# Kilder

Forskning.no

<http://forskning.no/sprak-barn-pedagogiske-fag/2015/10/trearinger-som-stammer-er-kritisk-til-hvordan-de-snakker>

Palin PCI

[http://downloads.lww.com/wolterskluwer\\_vitalstream\\_com/sample-content/9780781771047\\_Guitar/samples/Chapter05.pdf](http://downloads.lww.com/wolterskluwer_vitalstream_com/sample-content/9780781771047_Guitar/samples/Chapter05.pdf)

Statped

<http://www.statped.no/fagomrader-og-laringsressurser/sprak-og-tale/taleflytvansker/>

Udir

<http://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialpedagogisk-hjelp/>